

Растислав Дурман

ОНЕ ТЕТЕ ШТО НА МЕТЛИ ЛЕТЕ

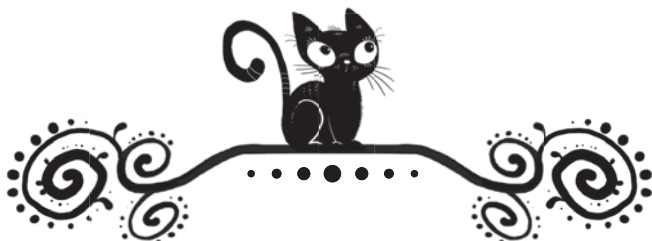
Бајке европских народа
о вештицама

Илустровао
Добросав Боб Живковић

мала лагуна

САДРЖАЈ

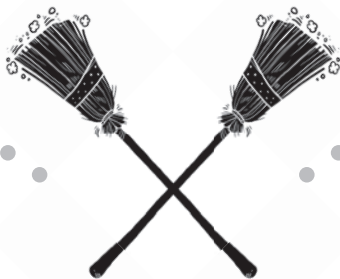

1. Пламени коњ из земље
у којој сунце не сија 7
2. Вештица у каменом чамцу 19
3. Вештичја унука 29
4. Рибар са Шетланда 47
5. Један младожења, три лимуна,
четири вештице и сва сила птица. 55
6. Есбен и вештица 71
7. Вештичја пасторка и њена браћа 85
8. Син маме вештице 97
9. Вештица са гвозденим зубима. 105
10. Недеља од двадесет година. 119
11. Три принца и вештица на крају бајке 129
12. Анђола прелепа. 141
13. Оџак старе вештице. 151
14. Браћа и свраке. 161
15. Млеко и путер 167

ПЛАМЕНИ КОЊ
ИЗ ЗЕМЉЕ
У КОЈОЈ
СУНЦЕ НЕ СИЈА

ВУК СТЕФАНОВИЋ КАРАЏИЋ
ЗАБЕЛЕЖИО ЈЕ ИЗРЕКУ „КУД ЋЕ
ВЕШТИЦА, НЕГО У СВОЈ РОД“,
ШТО ЗНАЧИ ДА ВЕШТИЦА НАЈВИШЕ
ШТЕТЕ ЗНА ДА НАПРАВИ У СВОМ
НАЈБЛИЖЕМ ОКРУЖЕЊУ. ОВА БАЈКА
ИЗ ЧЕШКЕ, МЕЂУТИМ, КАЖЕ САСВИМ
СУПРОТНО, ОДНОСНО ДА ВЕШТИЦЕ
ВРЛО ВОДЕ РАЧУНА О СВОЈОЈ
ФАМИЛИЈИ, ПА ЧАК И О ЗЕТОВИМА.

Била једном једна земља која је била суморна и мрачна јер је сунце никада није обасјало*. Краљ те земље имао је коња на чијем је челу горела звезда. Да би његови поданици имали светлост неопходну за живот, краљ је наредио да пламеног коња воде горе-доле с једног краја његовог мрачног краљевства на други. Где год да су водили коња, било је светла и чинило се да је дан прелеп.

Одједном, пламени коњ је нестао. На краљевство је пао тешки мрак који није могла да одагна ниједна ватра. Страх је обузео људе, ускоро је наступила и глад јер њиве, воћњаци и виногради нису доносили плод у тами. И оскудица, пошто ни занатлије нису могле да раде у мраку. Краљ је видео да ће краљевство врло брзо пропасти и да би спасао своје поданике, окупио је војску и кренуо у потрагу за несталим коњем.

Краљева војска је напредовала кроз тмину с муком и споро. Требало им је времена и времена да стигну у огромну, древну шуму која је била граница краљевства. С друге стране шуме сијало је сунце и краљева војска је жељно напајала очи светлом које се пробивало кроз грање.

Усред шуме била је усамљена колиба, и краљ је ушао унутра. Ту је затекао високог човека необичног погледа како седи за столом и с пажњом чита

---

* Што је био тренутни хир ондашње географије: није потрајао ни двеста педесет година што, рецимо, у поређењу с тим колико трају ледена доба, није ни трен ока...

из велике књиге. Био је то чувени чаробњак и краљ му се с поштовањем поклонио. Чаробњак је устао и узвратио ништа мање отменим наклоном.

– Управо сам читао о теби – рекао је краљу – и могу да ти кажем да ти је труд узалудан јер нећеш моћи да га нађеш ни да га повратиш. Али оно што не можете ти и твоја војска, могу ја.

– Ако нам вратиш коња – рекао је краљ – краљевски ћу те наградити.

– Не радим то због награде – одмахнуо је главом чаробњак. – Врати се у свој двор јер си потребан свом народу. Остави само једног витеза да ми буде пратња.

Краљ је поступио онако како му је чаробњак предложио и отишао кући, а чаробњак и витез кренули су у потрагу за пламеним коњем колико сутрадан. Путовали су дуго и прешли шест краљевства.

На граници седмог краљевства чаробњак рече витезу:

– Овде владају три краља која су оженила три сестре, вештичине ћерке. Кад стигнемо до дворца, ти се сакриј док ја будем унутра и видим да ли су краљеви код куће. Они су украли пламеног коња и јашу га на смену.

Онда се чаробњак претворио у зелену птицу и долетео до прозора најстарије краљице. Летео је околу и кљуцао стакло док краљица није отворила прозор и пустила га у своје одаје. Птица се спустила на краљичину руку, умиљавала се и цвркулала. Краљица се томе обрадовала, била је срећна као дете.

– Ти лепа стварчице – цвркулала је краљица играјући се с птицом. – И мој муж би ти се обрадовао, само он није ту, обилази своју трећину краљевства и неће се вратити до вечерас.

У том тренутку у собу је ушла њена вештица мајка и чим је видеала птицу, завриштала је:

– Заврни јој шију! Заврни јој шију, или ће да те обоји крвљу!

– Свашта – рекла је краљица – како би нешто тако невино могло да ме обоји крвљу?

– Невино, мало сутра! – вриштала је вештица. – Дај ми је, ја ћу јој заврнути шију!

Покушала је да ухвати птицу, али се чаробњак претворио у човека и побегао кроз врата пре него што су вештица и њена кћер схватиле шта се дешава.

Онда је поново узео облик зелене птице и долетео до прозора средње сестре. Куцкао је кљуном о стакло док краљица није отворила прозор и пустила га унутра. Летео је око ње, слетао јој час на једно, час на друго раме.

– Како си ти драга птичица – смејала се краљица. – Сигурно би се допала и мом мужу, али тај неће кући до сутра увече пошто обилази своју трећину краљевства.

У том тренутку је у собу ушла вештица и завриштала:

– Заврни јој шију да те не обоји крвљу! О’ма’!

– Боже, мама! – рекла је краљица. – Какве везе нешто овако невино има са дојењем крвљу?

– Невино, мало сутра! – вриштала је вештица. – Дај ми шију да је ја заврнем!

Испружила је руку да ухвати птицу, али она се опет претворила у човека за мање времена него што је потребно да се удари дланом о длан и побегла.

Као зелена птица, чаробњак се појавио и пред прозором најмлађе сестре, која га је пустила унутра и одушевљено се играла с њом.

– Птичице, слаткице и глаткице – певушила је. – Баш ми је жао што мој муж није ту да те види, али ко му је крив што је отишао да обиђе своју трећину краљевства.

У том тренутку је у собу ушла вештица и завриштала:

– Брзо, заврни јој шију! Заврни да те не обоји крвљу!

– Није него – смејала се краљица – крв и ово невино створење.

– Невино, мало сутра. Дај мени!

Чаробњак се поново претворио у човека, побегао кроз врата и никада се више није појавио у том дворцу. Сада је знао где су краљеви и када ће се вратити кући.

Направио је план – он и витез дошли су до дрвеног моста преко кога су три краља морала да прођу на повратку кући. Олабавили су један балван, сакрили се под мост и чекали.

Недуго затим на мосту се појавио најстарији краљ. Коњ се спотакао, а краљ пао.

– Који је нитков олабавио балван? – беснео је.

– А кога ти називаш нитковом? – викнуо је чаробњак потезући мач. – Тражим задовољење!

Нису се дуго мачевали – краљ је био сјајан мачевалац, али чаробњак је могао да чита његове мисли и знао шта ће овај да уради у нападу и одбрани, па му није био проблем да победи. Онако побеђеног, везао је краља за коња и потерао га према дворцу.

Следећег дана, чаробњак и витез чекали су краља ожењеног средњом вештичјом кћери. Тај је стигао у сâм смирај дана. Видео је крв на земљи.

– Који се никоговић усудио да овде пролије крв?

– А кога ти зовеш никоговићем! – викнуо је чаробњак измахујући мачем. – Брани се!

Овај се краљ борио боље него његов пашеног, али није издржао много дуже. И њега је чаробњак везао за коња и послао у дворац*.

Трећег дана пред сам залазак сунца појавио се трећи краљ на пламеном коњу.

– Која се то хуља усудила да потеже мач у мом краљевству? – запитао се видевши крв на мосту и око њега.

– Назвати неког хуљом тек тако! – викнуо је чаробњак. – То је увреда!

– Што се вређаш ако ти ниси пролио ову крв? – питао је краљ.

Чаробњак није одговорио, него потегао мач и напао краља.

Без обзира на то што је могао да чита противникове мисли, чаробњак није могао да победи краља, успевао је само да не буде побеђен. Борба је трајала све док оба борца нису изломила мачеве.

– Мачеви неће решити ово међу нама – рекао је чаробњак. – Хајде да се претворимо у точкове и

---

* У близину дворца послао је и витеза да осматра и обавести га ако види вештицу да је изашла. Он би вештицу осетио и сам, али је витез почео да му иде на живце, па је хтео да га се отараси и не слуша више његове жалопојке које су се односиле на глад, жеђ, комарце, оклоп који га жуља око леве потколенице, два броја веће копље и што га терају да се ожени грофицом Руженом, а он воли вртлареву ћерку Јармилу.

котрљамо низбрдо. Точак који се први сломи је изгубио.

– Хајде – рекао је краљ.

Онда су се претворили у точкове и пустили се низ падину. На точку који је био краљ сломио се један паок.

– Ја сам победник – рекао је чаробњак.

– Којешта – рекао је краљ. – Само сам сломио прст. Хајде да се претворимо у ватре, па која коју спали.

– Добро – рекао је чаробњак. – Ти буди бели пламен, а ја ћу црвени.

Претворили су се у ватре и покушавали да спале један другог, али ниједан није могао да надвлада.

У том тренутку низ пут је наишао просјак с торбом, старац дуге и беле браде и ћелав.

– Оче! – викнуо је бели пламен. – Даћу ти сребрњак ако зайтиш воде и полијеш црвени пламен, даћу ти сребрњак!

– Не, оче! – викнуо је црвени пламен. – Зайти воде и угаси бели пламен, па ћеш добити златник!

Пошто златник вреди више од сребрњака, просјак је узео торбу, напунио је водом, полио бели пламен и то је био крај трећег краља.

Црвени пламен претворио се у чаробњака, дао златник просјаку, узео за узду пламеног коња са звездом на челу и кренуо кући*.

За то време, у дворцу је владала дубока туга за пораженим краљевима: сви ходници су били прекривени црним сукном.

Стара вештица била је ван себе од беса. Чим је смислила како да освети зетове, ухватила је ћерке за руку,

села на гвоздене грабуље**

и винула се у ваздух.

Чаробњак

и витез превалили су добар део пута и журили да што пре изађу из пустиње коју су прелазили.

Витеза је одједном спопала страшна глад,

али нигде није било ништа за јело, чак ни опорих трњина. А онда се пред њима појавило

* Пошто је претходно морао да нађе витеза, који је напустио стражарско место и отишао у оближњу гостионицу да нешто прегризе.

** Метла је била на сервису, па је вештица летела на ономе што јој је било при руци.

стабло јабуке препуно плодова. Витез је појурио према дрвету.

– Стани! – викнуо је чаробњак. – Ја ћу ти одабрати воћку!

Уместо да убере воћку, узео је мач и засекао стабло из кога је потекла крв.

– Видиш – рекао је чаробњак витезу – ово је најстарија вештичја ћерка. Да си јој пришао, угушила би те гранама.

Недалеко одатле су наишли на извор. Његова кристално прозирна вода пријала би сваком уморном путнику, а камоли оном који је ишао преко пустиње.

– Мислио сам да ћу умрети од жеђи – рекао је витез и похрлио ка извору.

– Стани! – рекао је чаробњак. – Ја ћу ти захватити воду.

Уместо да захвати воду, чаробњак је забио оштрицу мача у извор. Вода се одмах обојила у црвено.

– Ово је друга краљица коју је нам је њена вештица мајка оставила на путу – објаснио је чаробњак. – Да си узео гутљај, загрцнуо би се и удавио.

Мало даље чекао их је ружин грм са много мирисних белих цветова и малих црвених плодова.

– Кад нема јабука, добар је и шипак! – рекао је витез и потрчао према грму, али је чаробњак био бржи, стигао пре витеза и ударио мачем. Беле руже постале су црвене.

– Ово је најмлађа вештичина ћерка. Да си пришао ближе и убо се на трн, био би мртав пре него што паднеш на земљу.

Убрзо су изашли из пустиње* и недуго затим стигли у краљевство у којем сунце не сија. Чим је пламени коњ изашао из шуме, звезда на његовом челу је обасјала земљу. Цвеће је процветало, дрвеће олистало и све поново оживело.

Краљ је чаробњаку понудио пола краљевства у којем сунце не сија.

– Хвала ти, али ти си краљ и твој посао је да владаш – одговорио му је чаробњак. – Ја се враћам у моју колибу.

Па се поклатио и отишао кући.

---

* Где се завршавала територија једне и почињала територија друге вештице. Вештице су врло територијална створења и труде се да остану тамо где су своје на свом и без врло озбиљног разлога не иду тамо где се за све пита неко други.